

VÅGEHVALFORVALTNINGEN

Nils Øien, Havforskningsinstituttet

Fangsten av vågehval i 2022

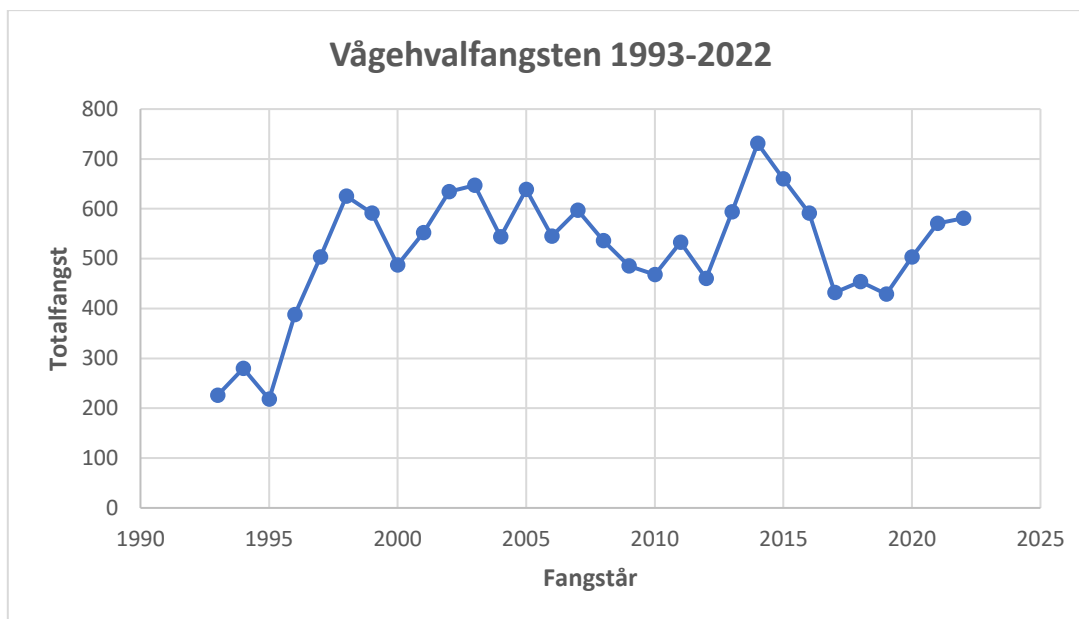
Fangsts sesongen for vågehval hadde oppstart 1.april (*Fiskeridirektoratet J-63-2022*) og ble avsluttet med siste dag 25.september. De første fangstene i 2022 ble tatt i Varangerområdet i begynnelsen av april og den siste hvalen i sesongen den 5.september i Vestfjorden. Den totale vågehvalkvoten ble gitt som 917 dyr i Norges økonomiske sone, i fiskevernesonen ved Svalbard, i fiskerisonen ved Jan Mayen og i internasjonalt farvann innafor IWC-områdene ES, EB, EW, EN og CM. Forskriften ga adgang til fordeling av fangsten med 664 vågehval fritt innen IWC-områdene ES, EW, EB og EN, og 253 vågehval i IWC-område CM (Jan Mayen).

Det generelle fangstmønsteret for vågehvalfangsten har i nyere tid i stor grad fokusert på områdene vest av Spitsbergen og rundt Bjørnøya (forvaltningsområdet ES (Svalbard)), og i tillegg kystfangst i Nord-Norge fra Vestfjorden til Varangerfjorden. I de seinere årene har vi observert en forflytning av vågehval fra Spitsbergen sørover og østover inn i Barentshavet, noe som også viser seg i bestandsestimatene for forvaltningsområdene. Hovedtyngden av fangsten ble i år tatt langs kysten i forvaltningsområdet EW (55%), og i Varangerområdets EB (29%). Svalbard, som har båret hovedtyngden av fangsten tidligere, sto i 2022 bare for 12% av totalfangsten. I Nordsjøen er fangsten beskjedne 5% i EN), og heller ikke i år ble det fangstet ved Jan Mayen.

Det var påmeldt 16 båter til fangsts sesongen 2022 (mot 17 i 2021), og 13 (14 i 2021) av disse seilte ut og hadde båtfangst fra 5 til 204 (1 til 129 i 2021) dyr. En båtfangst på 204 dyr utgjør mer enn en tredjedel av totalfangsten og er til dags dato en toppnotering. Interessen for og deltakelsen i vågehvalfangsten ser ut til å ha ligget på et stabilt nivå de siste årene.

Totalfangsten ved avslutningen av sesongen var 581 dyr, alle sammen fanget i sonene Svalbard, Barentshavet, Nordsjøen og norskekysten (forvaltningsområdene ES+EB+EN+EW). Fangsten i Nordsjøen var på 31 dyr, noe som utgjør om lag 5 % av totalfangsten. I 2021 ble det fangstet 20 hval i Nordsjøen etter en 10-årsperiode med svært beskjedne fangster der. Det var, som vanlig de vel om lag 10 siste årene, ingen fangst ved Jan Mayen.

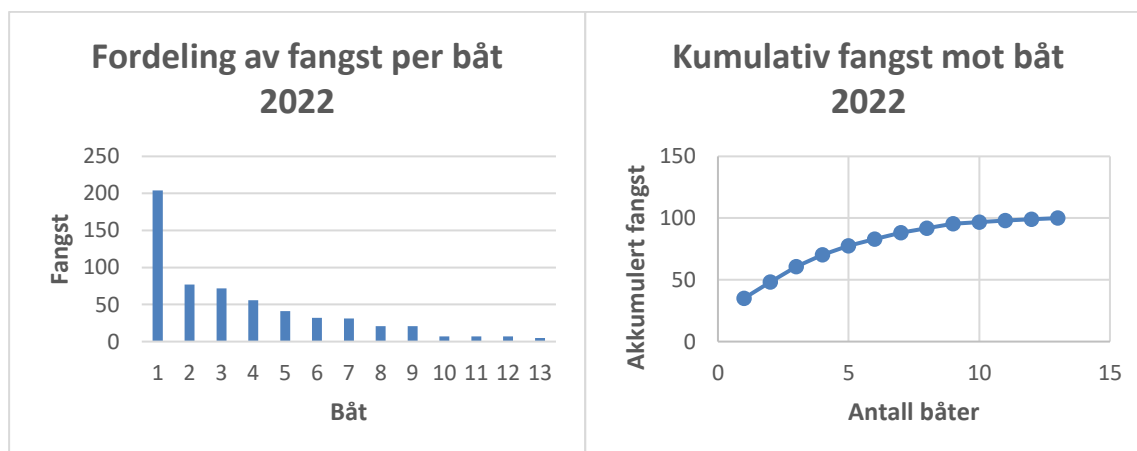
Totalfangsten i 2022 var om lag som i fjor (581 dyr mot 571 dyr). De to siste årene har fangsten tatt seg noe opp fra et bunnivå på 400-450 dyr. Sett over en lengre periode kan det se ut som at årsfangsten av vågehval har funnet et nivå mellom 500 og 600 dyr.

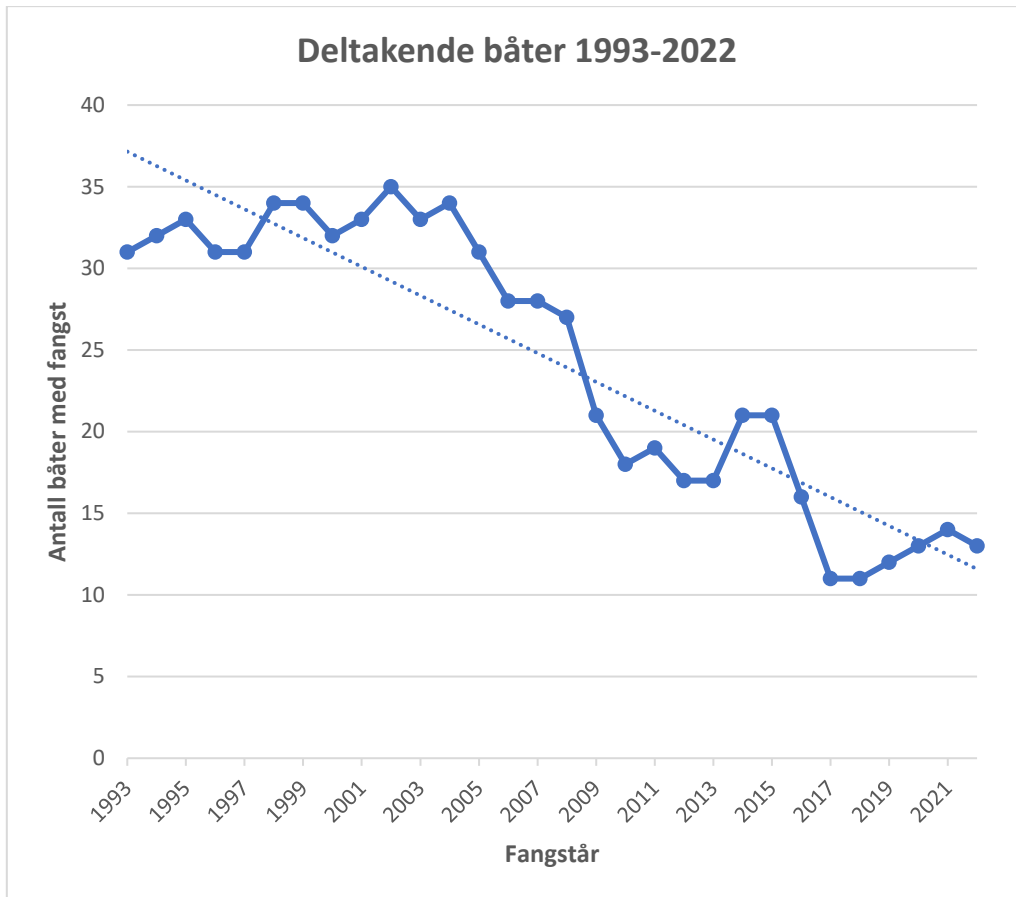
Den norske vågehvalfangsten: Årlig totalfangst 1993-2022.

I 2022 deltok og fangstet 13 båter, en mindre enn i foregående år. Sjøl om det er en liten bevegelse i retning økende eller stabilisert deltakelse, er tendensen siden tusenårsskiftet klart nedadgående for antall deltakende båter.

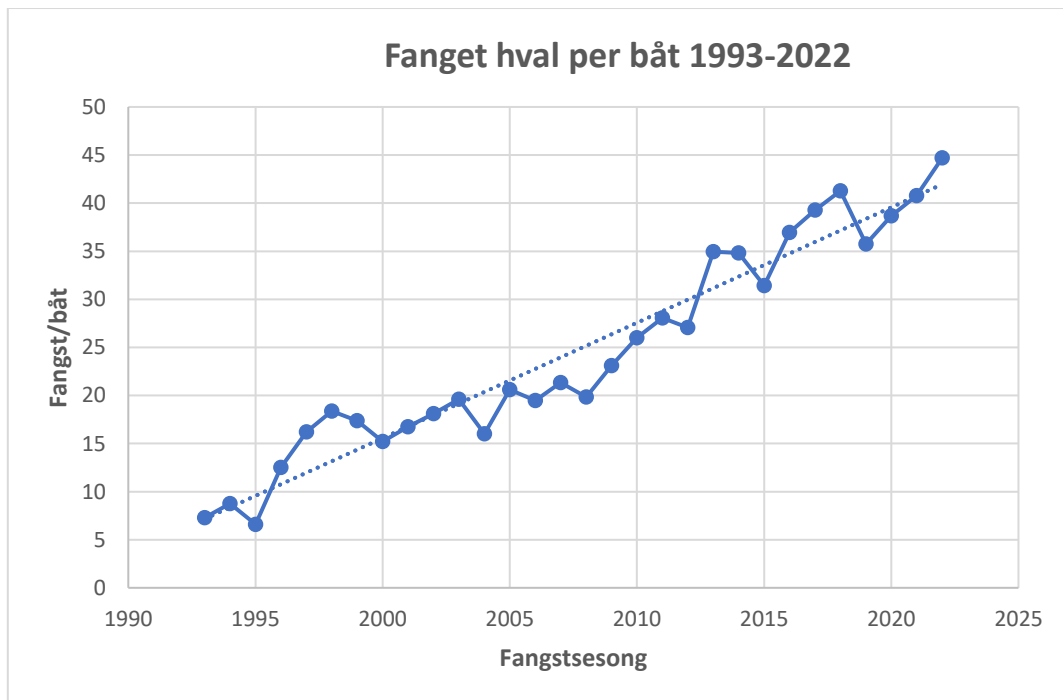
Fangstutbyttet per båt har i samme periode vist om lag en dobling, og var i 2022 på 45 dyr/båt i gjennomsnitt. De båtene som deltar, ser altså i økende grad ut til å være fangstintensive mens avskallingen antagelig utgjøres av mindre kystfangere. De siste årene har hovedtyngden av fangstene blitt tatt av et mindre antall av de deltakende båtene. De tre båtene med størst fangst sto for 60 % av totalfangsten i 2022, og faktisk tok de to mest fangstintensive båtene nesten 50% av totalfangsten.

Fordeling av fangst per båt i 2022 (13 båter med fangst > 0).

Antall deltakende båter i fangsten 1993-2022.

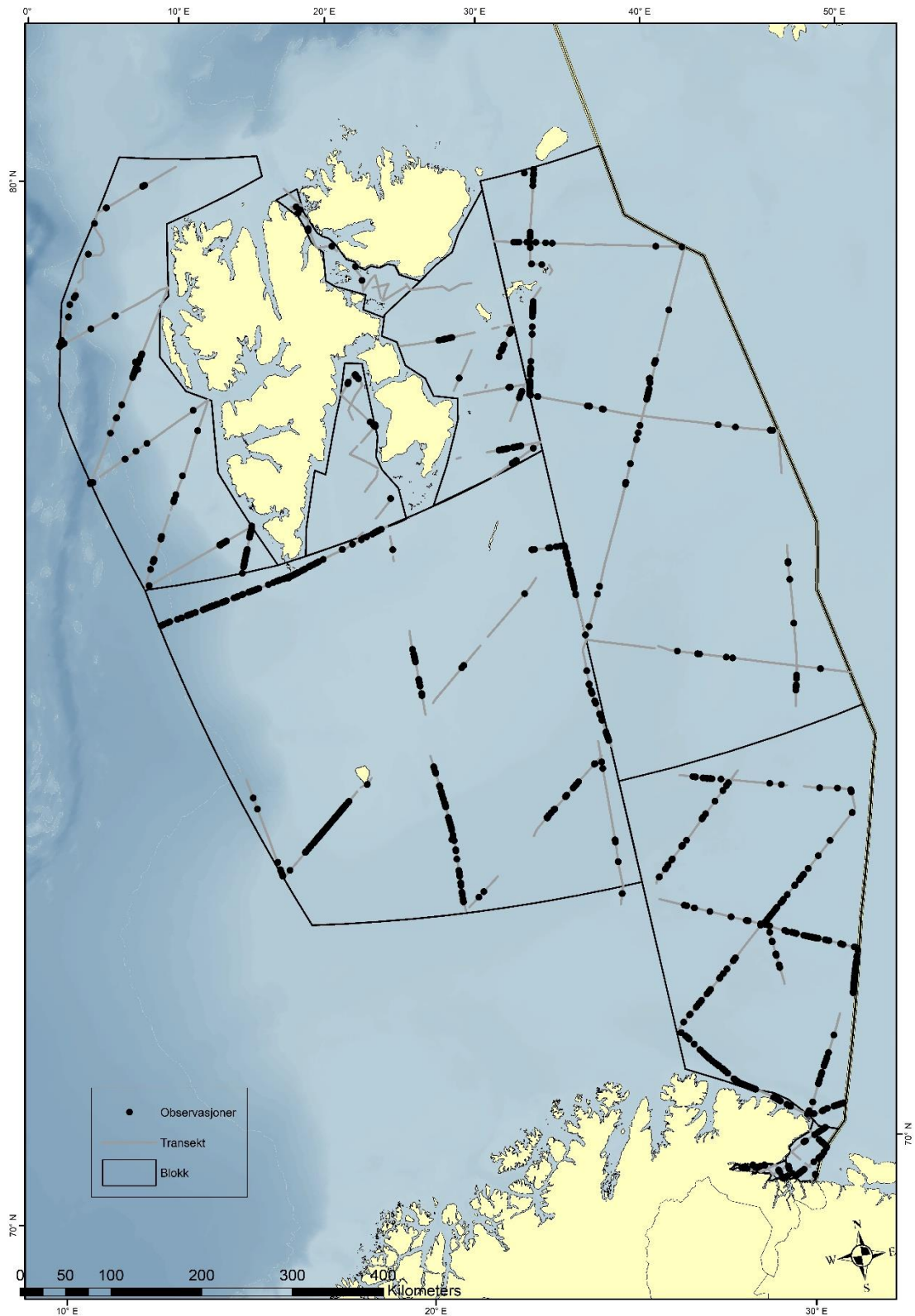
Antall hval fanget per båt.

Hvaltelling 2022

I 2020 startet vi på en ny seks-års-syklus 2020-2025 for å kartlegge hvalbestander og tallrikhet, og da spesielt for vågehval, i nordøst-Atlanteren. I 2020 ble forvaltningsområdet EW dekket, 2021 CM (Jan Mayen-området), og i 2022 sto Barentshavet (EB) på kjøreplanen. For tiden er Barentshavet et svært spennende område også spesielt hva angår vågehvalen. De siste årene har indikert en større forskyvning av bardehvalene, og vågehvalen ser ut til å ha fått et tyngdepunkt sør og øst i Barentshavet. Det er derfor svært uheldig at vi på grunn av den internasjonale situasjonen ikke fikk dekket russisk økonomisk sone i Barentshavet, kun den norske delen. Gjennom tidligere dekninger, har vi fått et inntrykk av at Svalbard fungerer som en 'hub' for fordelingen av bardehval i NEA, og derfor kan gi oss informasjon om sannsynlige fordelingsmønstre i østlige (russisk EEZ) Barentshavet. Dekningen i 2022 inkluderte områdene rundt Svalbard.

Hvaltellingen i dekningsområdet ble gjennomført i tiden 8.juni til 2.august med ett fartøy, *M/S Stålbas*. Hovedformålet for de nasjonale tellingene er å samle data til estimering av vågehvalbestandens størrelse i Nordøstatlanteren.

Totalt gjennomførte vi om lag 3954 nmi på transekt i farvannene rundt Svalbard og i Barentshavet. Kombinert for de to plattformene ble det registrert 231 vågehvalobservasjoner. Andre arter inkluderte finnhval (119 observasjoner), knølhval (297 observasjoner), blåhval (6 observasjoner), seihval (2 observasjoner), nise (188 observasjoner), spekkhogger (10 observasjoner), kvitnos (1522 observasjoner) og spermhval (21 observasjoner).

Telletoktet 2022; gjennomført dekning av telleområdene i EB i norsk sone, og nøkkelområder rundt Svalbard. De svarte symbolene er primærobserveringer av alle arter.

Økosystemtoktet 2022

Data fra årets (2022) økosystemtokt er under oppsummering. På økosystemtoktet i Barentshavet i august-oktober 2022 deltok forskningsfartøyene *G.O. Sars* og *Johan Hjort*. Det var også planlagt at *Kronprins Haakon* skulle delta og spesielt dekke områder nord for Svalbard. Denne båtens deltakelse ble imidlertid kansellert av økonomiske årsaker, og *Johan Hjorts* tokttid forlenget for delvis å kompensere for dette bortfallet. Russerne klarte ikke å få noe forskningsfartøy på vannet.

Nytt bestandsestimert for vågehval, tellesyklusen 2014-2019

Telletektdata fra syklusen 2014-2019 ble opparbeidet til et nytt vågehvalestimat og sendt til vurdering av fjorårets (2021) møte i IWC/SC. Det ble imidlertid ikke behandlet, men ved årets møte (2022) fikk det en grundig gjennomgang i IWC/SC. Her ble estimat godkjent for bruk i RMP.

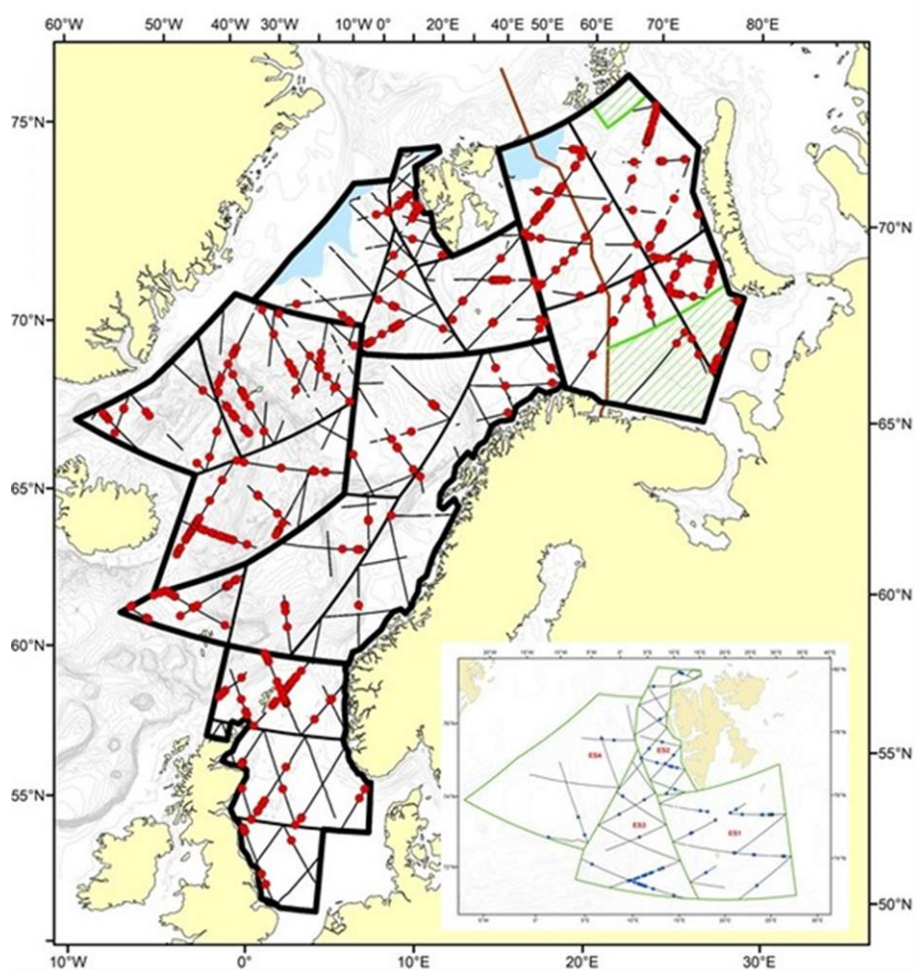
For *Medium Area E* (den nordøstatlantiske komponenten) er økningen i tallrikhet fra de foregående syklusene i størrelsesorden 15-20%, men fortsatt under 1995-estimatet. I tillegg er estimatet for Jan Mayen tre ganger høyere enn i den foregående syklusen, slik at for det totale surveyområdet er tallrikheten av vågehval om lag 50% høyere enn i tidligere sykler. Med referanse til tellingen i CM i 2021 (den nye syklusen), har nok dette igjen endret seg, og det må understrekes at det for tida er ganske store forskyvninger i fordelingen av vågehval på sommerbeite i Nordøstatlanteren.

Vågehvalestimater: Oppsummering av resultatene for surveyperioden 2014-2019

Medium Area	Option	Year from	Year to		Abundance	CV
E	1	2014	2018		108 610.5	0.172
E	2	2015	2019		101 245.1	0.179
E	3	2014	2019		104 692.1	0.172
E	4	2014	2019	EW4	112 702.3	0.163
E+CM	TOTAL	2014	2019		149 722.4	0.152

Tallrikhetsestimater for vågehval med tilhørende usikkerheter, og fordelt på forvaltningsområdene.

	1988-1989		1995		1996-2001		2002-2007		2008-2013		2014-2019	
Small Area	N	CV	N	CV	N	CV	N	CV	N	CV	N	CV
ES*	13 370	0.192	25 969	0.112	18 174	0.25	19 409					
ES							19 377	0.33	27 390	0.16		
ES (2014)											23 059	0.156
ES (2019)											15 693	0.190
EB*	34 712	0.203	56 330	0.136	43 835	0.15	47 968					
EC*	2 602	0.249	2 462	0.228	584	0.26	3 457					
EB							28 625	0.26	34 125	0.23	55 165	0.153
EW							27 152	0.22	21 218	0.21	12 595	0.252
EN*	14 046	0.276	27 364	0.206	17 895	0.25	10 568					
EN							6 246	0.48	6 891	0.19	17 792	0.242
Eastern (E)	64 730	0.192	112 125	0.104	80 487	0.15	81 401	0.23	89 623	0.18	104 692	0.172
CM	2 650	0.484	6 174	0.357	26 718	0.14	26 739	0.39	10 991	0.26	37 020	0.261
TOTAL	67 380	0.19	118 299	0.103	107 205	0.13	108 140	0.23	100 615	0.17	149 722	0.152

Området som ble dekket i talletoksyklusen 2014-2019. Svalbardblokka ES ble dekket i 2014 og i 2019; dekingen i 2019 er vist i det innsatte kartet. Transektlinjer dekket i primærmodus er trukket opp i svart, og markeringene er primære vågehvalobservasjoner fra øvre plattform.

Kvotegrnlaget for norsk vågehvalfangst i 2023

Den generiske reviderte forvaltningsprosedyren *RMP* utviklet av Vitenskapskomiteen i IWC (*J. Cetacean Res. Manage. 13 (Suppl.)*, 2012) har blitt iverksatt for Nordatlantisk vågehval ved at regionen deles i tre *Medium Areas* (W, C og E) og et antall underområder som for E (nordøstatlanteren) sitt vedkommende er de fire *Small Areas (SMA)* EN (Nordsjøen), EW (Norskehavet og kysten), ES (Svalbard) og EB (Barentshavet). Kvoter settes og fangsten gjennomføres med referanse til disse SMA. Norsk fangst foregår i E-områdene, samt i C-området CM (Jan Mayen), selv om det ikke har blitt fangstet der siden 2010.

Med utgangspunkt i det nye telleestimatet, beregnet vi en ny grunnkvote for perioden 2022-2027, og som dannet grunnlaget for vågehvalkvoten for 2022. **Grunnkvoten** for E Medium Area beregnet med 'catch cascading' er **664 dyr**, og de fordeles på forvaltningsområdene **EB** med **285 dyr**, **ES 122 dyr**, **EW 153 dyr** og **EN 104 dyr**. For **CM** har vi beregnet grunnkvoten som enkeltstående område til **253 dyr**.

Implementation Review for nordatlantisk vågehval kom på IWC/SC sin agenda for 2022, og ble fullført i et eget møte i København i slutten av mai. Den konkluderte med at alle parametre falt innenfor det testregimet som hadde blitt gjennomført tidligere, og at det derfor ikke var nødvendig med nye testkjøringer. Utfallet av dette er at det ikke er nødvendig å revidere grunnkvote-beregningene etter at IWC/SC har gjennomført sitt *Implementation Review*. Kvotefastsettelse i kvoteperioden vil derfor i første omgang være regulert av grunnkvoten og overføring av eventuelle restkvoter.

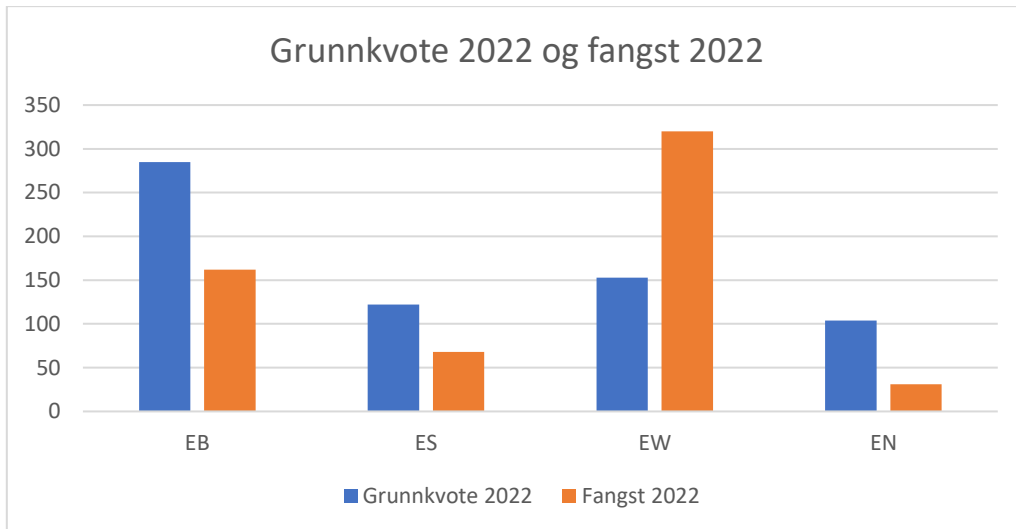
Fangsten i 2022 var:

Kjønn	EB	EN	ES	EW	Total
Ukjent	1	1		3	5
Hann	20	14	13	116	163
Hunn	141	16	55	201	413
Total	162	31	68	320	581

All fangsten ble tatt i *Medium Area E*, og det medfører at det vil være en total rest på 83 dyr for E-området. Grunnkvote pluss restkvote for E vil da utgjøre 747 dyr.

I C-området ble det ikke tatt noen fangst.

Sammenstilling av grunnkvote for 2022 og vågehvalfangsten per Small Area i E.